12/10/2023

Η Ιερά Σύνοδος περί της ενάρξεως του Συνεδρίου για τα 100 χρόνια από την έκδοση του περιοδικού ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Με την παρουσία της ΠτΔ κ. Κατερίνας Σακελλαροπούλου, του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου και εκπροσώπων από σχεδόν όλες τις Ορθόδοξες Εκκλησίες πραγματοποιήθηκε η έναρξη του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου του Περιοδικού Θεολογία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Το Συνέδριο με κεντρικό θέμα: **«Η ορθόδοξη Θεολογία εν πορεία στην “άυλη πραγματικότητα” της ύστερης νεωτερικότητας»**, το οποίο διοργανώνεται με αφορμή την συμπλήρωση 100 ετών από την ίδρυση του εν λόγω Περιοδικού, άρχισε τις εργασίες του στον Μητροπολιτικό Ιερό Ναό Αθηνών, το απόγευμα της

Τετάρτης 11 Οκτωβρίου.

Παρέστησαν, κατόπιν προσκλήσεως της Ιεράς Συνόδου και του Προέδρου Αυτής, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, η Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, ο Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής

και πάσης Κύπρου κ. Γεώργιος, ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιος, ο Μητροπολίτης Ναυκράτιδος κ. Παντελεήμων, ο οποίος αντιπροσώπευσε τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας κ. Θεόδωρο, ο Μητροπολίτης Βερροίας και Αλεξανδρέττας (Χαλέπι) κ. Εφραίμ και ο Θεοφ. Επίσκοπος Σελευκείας κ. Ρωμανός, ως εκπρόσωποι του Πατριαρχείου Αντιοχείας, ο Αρχιεπίσκοπος Ανθηδώνος κ. Νεκτάριος, μετά του εν Αθήναις Εξάρχου του Παναγίου Τάφου Πανοσιολ. Αρχιμ. Ραφαήλ Γρίβα, ως εκπρόσωποι του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Την Εκκλησία της Σερβίας και τον Πατριάρχη Σερβίας κ. Πορφύριο εκπροσώπησε ο Πανιερώτατος Επίσκοπος Μπρανιτσέβου κ. Ιγνάτιος. Την Εκκλησία της Ρουμανίας και την Α.Μ. τον Πατριάρχη Ρουμανίας κ. Δανιήλ εκπροσώπησε ο Αρχιεπίσκοπος Μπουζαίου και Βραντσέας κ. Κυπριανός και ο Αιδεσιμολ. π. Γεώργιος Holbea. Την Εκκλησία της Βουλγαρίας και τον Πατριάρχη Βουλγαρίας κ. Νεόφυτο εκπροσώπησε ο Μητροπολίτης Βράτσης κ. Γρηγόριος, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μπελογκραντσίκ (Λευκουπόλεως) κ. Πολύκαρπος και ο Ιερολ. Διάκονος Simeon Borisov Ivaylov. Την Εκκλησία της Γεωργίας και την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπο Μιτσχέτης και Καθολικό Πατριάρχη πάσης Ιβηρίας (Γεωργίας) κ. Ηλία εκπροσώπησε ο Μητροπολίτης Αχαλτσίχε και Ταο-Κλαρτζέτι κ. Θεόδωρος (Τσουάτζε), ο Σεβ. Μητροπολίτης Γκόρι και Ατένι κ. Ανδρέας (Γβαζάβα) και ο Αιδεσιμολ. Πρωτοπρεσβ. Γεώργιος Zviadadze. Την Εκκλησία της Πολωνίας εκπροσώπησαν οι καθηγητές Θεολογίας κ. Jerzy Ostapczuk και Jerzy Betlejko.

Επιπλέον, παρέστησαν οι επικεφαλής των Αυτονόμων Ορθόδοξων Εκκλησιών:

Ο Αρχιεπίσκοπος Ελσιγκίου και πάσης Φιλλανδίας κ. Λέων, μετά του Ιερολ. Διακόνου Andreas Salminen και του ελλογιμ. κ. Jelisei Heikkila.

Ο Μητροπολίτης Ταλλίνης και πάσης Εσθονίας κ. Στέφανος.

Από την Ημιαυτόνομο Εκκλησία της Κρήτης ο Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνός.

Παρέστησαν, επίσης, ο Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κ. Κυριάκος Πιερρακάκης, ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Ελληνικής Κυβερνήσεως κ. Κυριάκου Μητσοτάκη, τα Μέλη της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Υπουργοί, η στρατιωτική ηγεσία, Δικαστικές αρχές, Πρέσβεις, εκπρόσωποι ξένων δογμάτων, κλήρος και λαός.

Ο Γραμματέας της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου και Διευθυντής Συντάξεως του περιοδικού Θεολογία **κ. Αλέξανδρος Κατσιάρας** στον χαιρετισμό του, μεταξύ άλλων, τόνισε: «Ζούμε σε μια εποχή, που είναι βαθιά υλιστική και όμως μετατρέπει τα πάντα σε άυλες εικόνες. Αυτό δείχνει η συστηματική προώθηση της ασώματης επικοινωνίας. Η ψηφιακή τεχνολογία δημιουργεί ένα εικονικό περιβάλλον, όπου η επικοινωνία προϋποθέτει την ύπαρξη του σώματος, όχι όμως ως παρουσία, αλλά ως εργαλείο. Το σώμα χρησιμεύει απλώς για να χειρίζεται τη μηχανή, διά της οποίας θα συντελεστεί η επικοινωνία. Ο ρόλος του σταματά εκεί. Για παράδειγμα, το Διαδίκτυο, αν και γοητευτικό, είναι κατά βάσιν αντικοινωνικό, σε ό,τι αφορά τη φυσική παρουσία. Γιατί, διευκολύνοντας την άμεση επικοινωνία, διαστρεβλώνει την πραγματικότητα, αφού παρακάμπτει ό,τι πιο ρεαλιστικό, τη φυσική διαμεσολάβηση του υλικότατου ανθρωπίνου σώματος. Η τεχνολογική πρόοδος δίνει την εντύπωση ότι το σώμα μπορεί να υπερβαίνει τα όρια του τόπου και του χρόνου, ταυτόχρονα όμως μας απομακρύνει από την πραγματικότητα ότι είμαστε όντα εν σώματι. Καταλήγουμε να κινούμαστε όσο το δυνατό λιγότερο. Αλλά όσο λιγότερο κινούμαστε, τόσο περισσότερο ξεχνούμε ότι είμαστε όντα με σώμα».

Διαβάστε ολόκληρη την ομιλία ΕΔΩ

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος στον χαιρετισμό του, μεταξύ άλλων, επεσήμανε: «Τό περιοδικόν Θεολογία εἰσέρχεται εἰς τόν δεύτερον αἰῶνα τῆς ζωῆς του, μέ κληρονομίαν καί παρακαταθήκην τήν μέχρι σήμερον ἐπιτυχῆ καί δημιουργικήν πορείαν του, τήν πιστότητα εἰς τήν Ὀρθόδοξον παράδοσιν καί τήν ἐπικαιρικότητα, τήν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνον πολίτης τοῦ κόσμου, ἀλλά καί «οὐρανοπολίτης», ὅν τό ὁποῖον ἀναζητεῖ ἔσχατον σημεῖον ἀναφορᾶς ἐπέκεινα τῶν ἐγκοσμίων, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς πολιτικῆς, τῆς ἐπιστήμης, τῆς οἰκονομίας, τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας. Οὔτε ἡ ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, οὔτε ἡ κοινωνική πρόοδος, οὔτε ἡ ἐπιστημονική γνῶσις, καλύπτουν καί ἱκανοποιοῦν πλήρως τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ὄντως δέν ζῇ «ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ» (βλ. Ματθ. δ’, 4). Προφανέστατα, ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἡ «μεγάλη δύναμις» τῆς ἐποχῆς μας. Μεγάλη δύναμις εἶναι ὅμως καί ἡ πίστις εἰς Θεόν, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ εἰς τά βαθύρριζα ὑπαρξιακά ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ἔχει εὐστόχως παρατηρηθῆ, ἡ ἰλιγγιώδης πρόοδος τῆς ἐπιστήμης ὀφείλεται εἰς τό γεγονός ὅτι αὐτή παρῃτήθη ἀπό τήν προσπάθειαν νά θέσῃ καί νά ἀπαντήσῃ παρόμοια ἐρωτήματα, τά ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τό κέντρον τῆς φιλοσοφίας καί τῆς θεολογίας (βλ. Carl Friedrich von Weizsäcker, «Gottesfrage und Naturwissenschaften», στό ἔργο τοῦ ἰδίου, Deutlichkeit, München 1981, σελ. 117 – 138, ἐδῶ σελ. 126)».

Ο Παναγιώτατος υπογράμμισε ακόμη: «Ἡ θεματική τοῦ Συνεδρίου ὑπενθυμίζει εὐστόχως ὅτι ἡ ἀνθρωπότης πορεύεται πρός τήν «ἄϋλη πραγματικότητα τῆς

ὕστερης νεωτερικότητας». Ὁ λόγος περί τῆς «ἀΰλου πραγματικότητος» ἀναφέρεται εἰς τό σύνολον τῶν νέων καταστάσεων καί τῶν προκλήσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται μέ τήν κυριαρχίαν τοῦ διαδικτύου καί τῶν ἐν γένει ἐπιστημονικῶν καί τεχνολογικῶν ἐξελίξεων εἰς τήν ζωήν μας. Τά φαινόμενα αὐτά ἀλλάζουν τόν τρόπον τοῦ βίου τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν εἰς ὅλας τάς διαστάσεις του, κατευθύνουν τάς ἐπιθυμίας καί τάς ἀνάγκας μας καί ὁδηγοῦν τήν ἀνθρωπότητα εἰς ἀξιολογικόν ἀναπροσανατολισμόν. Παρά ταῦτα, οὐδείς σώφρων δύναται νά ἀρνηθῇ τά πολλά εὐεργετήματα τῆς τεχνολογίας. Ἀντίστασις εἰς ὡρισμένας τάσεις τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ οὐδόλως σημαίνει συνολικήν ἀπόρριψίν του».

Δείτε την ομιλία ΕΔΩ

Κατόπιν, η Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας **κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου** εξέφρασε τη χαρά της για τη συμμετοχή της στην έναρξη του Συνεδρίου και μιλώντας για το Περιοδικό Θεολογία, τόνισε πως πρόκειται για ένα Περιοδικό, «το οποίο από το 1923, την επαύριον της μικρασιατικής καταστροφής, συνέβαλε τα μέγιστα στην καλλιέργεια της ελληνικής ορθόδοξης θεολογίας, φιλοξενώντας εξαιρετικά ενδιαφέροντα άρθρα, που συνομιλούν με τη σύγχρονη κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα και εμβαθύνουν στα φαινόμενά της. Η ενδιαφέρουσα και επίκαιρη θεματική του περιοδικού – σε μερικά από τα τελευταία τεύχη του οποίου είχα την ευκαιρία να περιηγηθώ, αφού, ψηφιοποιημένα και αναρτημένα στο διαδίκτυο, είναι προσβάσιμα σε όλους – καταδεικνύει ότι η ορθόδοξη θεολογία δεν περιορίζεται στην πατερική δογματική διδασκαλία, αλλά

επιχειρεί να αντιμετωπίσει με μια νέα θεολογική σύνθεση τις προκλήσεις του παρόντος, στις οποίες περιλαμβάνονται οι τεχνολογικές εξελίξεις».

Ολοκληρώνοντας τον χαιρετισμό της η Πρόεδρος επεσήμανε: «Βρισκόμαστε, κυριολεκτικά, σε ένα ιδιαίτερα κρίσιμο και μεταβατικό σημείο στην εξέλιξη της ανθρωπότητας. Οι αντινομίες του σύγχρονου πολιτισμού, οι πρωτοφανείς προκλήσεις των καιρών μας, αλλά και η οδύνη που πολλαπλασιάζεται σε πολλά μέρη του κόσμου από τους πολέμους, τη βία, τη βαρβαρότητα, τις ανισότητες, απαιτούν εγρήγορση και δράση. Στο πλαίσιο αυτό, η ορθόδοξη αντίληψη, που βλέπει τον άνθρωπο σε αναφορά με τον Θεό και αντιστρόφως, πλουτίζει το περιεχόμενο του κοινωνικού διαλόγου που αφορά τη σχέση μας με τις νέες τεχνολογίες και τις συνέπειές τους στην καθημερινότητά μας. Με τις σκέψεις αυτές, χαιρετίζω την πρωτοβουλία της Εκκλησίας της Ελλάδος και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου».

Διαβάστε την ομιλία ΕΔΩ

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος στον χαιρετισμό του ανέφερε: «Νιώθω ιδιαίτερη συγκίνηση και τιμή, γιατί, με αφορμή το Συνέδριο για τα 100 χρόνια του περιοδικού Θεολογία, συναχθήκαμε επί τω αυτώ από τα πέρατα της οικουμένης. Και όχι τυχαία στον ναό, γιατί για εμάς η Θεολογία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη Λατρεία. Μια Λατρεία γεμάτη σύμβολα, που παραπέμπουν σε κάτι πέρα από τον εαυτό τους».

Επίσης, σημείωσε: *«Η σημερινή μας σύναξη, πέρα από το εσχατολογικό της νόημα, ενέχει και έναν βαθύ συμβολισμό, που συνδέεται με το περιεχόμενο του Συνεδρίου:*

Κατ' αρχάς, επαναφέρει και υπενθυμίζει τη σημασία της κοινωνίας, μέσα στον σύγχρονο κόσμο της εικονικής πραγματικότητας, όπου όλα σχεδόν τελούνται ανώνυμα, απρόσωπα και ασώματα μέσω των μηχανών. Εμείς συναχθήκαμε εδώ, από διαφορετικούς τόπους. Ναι, η τεχνολογία διευκόλυνε τη μετακίνησή μας. Τη χρησιμοποιήσαμε ως μέσο, χωρίς να την αφήσουμε να μας υπαγορεύσει τον σκοπό. Και ο σκοπός ήταν η σύναξή μας επί τω αυτώ. Η φυσική παρουσία μας. Και η προσωπική μας επικοινωνία.

Κάπως έτσι οραματίσθηκαν τις μελλοντικές κοινωνίες, οι συγγραφείς που από νωρίς προειδοποιούσαν για τους κινδύνους της αλόγιστης τεχνολογικής ανάπτυξης: η τεχνολογία να είναι στην υπηρεσία του ανθρώπου. Και όχι ο άνθρωπος στην υπηρεσία της τεχνολογίας.

Δυστυχώς, τότε δεν εισακούσθηκαν. Αλλά κι αν είχαν εισακουσθεί, δεν είναι βέβαιον ότι θα υπήρχε αποτέλεσμα. Γιατί, τα πράγματα είχαν κιόλας πάρει μια πορεία. Όλο και πιο μακριά από τον Θεό. Όλο και πιο βαθιά μέσα στον κόσμο. Μόλις άρχισε να ερμηνεύει τα μυστήρια του σύμπαντος, ο άνθρωπος πίστεψε ότι μπορούσε μόνος του, διά της επιστήμης και της έρευνας, να φθάσει στην αλήθεια. Και ότι είχε έλθει επιτέλους η ώρα να φτιάξει μόνος του τον Παράδεισο επί γης. Εδώ και τώρα. Και να μην περιμένει τα έσχατα».

Εν κατακλείδι, ο Αρχιεπίσκοπος επεσήμανε: *«Δεν είναι τυχαίο που αποφασίσαμε να οργανώσουμε ένα Συνέδριο με τόσο επίκαιρο και σύγχρονο θέμα. Ελπίζουμε ότι, μέσω αυτού, θα συγκροτηθεί ένας ευρύτερος διάλογος για τα ζητήματα της εποχής μας. Η Εκκλησία καλείται, για άλλη μία φορά, μέσα από τη Θεολογία της, να πει ότι ο κόσμος δημιουργήθηκε για να ζήσει και όχι για να καταστραφεί. Αυτή η στάση ζωής δημιούργησε τον πολιτισμό. Και στον πολιτισμό, οι απανταχού της γης Ρωμηοί ήταν ηνίοχοι. Ακόμη και στη δική μας ρευστή και μεταβατική εποχή, πιστεύω ότι απομένει μαγιά. Για να δώσει νόημα σ᾽ ένα κόσμο που δεν το αναζητεί απλώς, αλλά το ονειρεύεται έστω και ανεπίγνωστα».*

Διαβάστε ολόκληρη την ομιλία ΕΔΩ

Αμέσως μετά **ανέγνωσε την εισήγησή του** ο Καθηγητής της Δογματικής και Συμβολικής **Θεολογίας και Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ κ. Χρυσόστομος Σταμούλης** με θέμα: «Από τον υλικό στον άυλο κόσμο: Πώς φτάσαμε ώς εδώ;».

Λίγο πριν από την έναρξη του Συνεδρίου, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος πραγματοποίησε εθιμοτυπική επίσκεψη στον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών.